

בענייני דיומא

דמותו של ראש הישיבה זצ"ל חיה ותוססת בקרב בני התורה בכל אתר ואתר, ומשנתו ערוכה וסדורה לאלפי תלמידיו ושומעי לקחו ולכל בית ישראל.

היארצייט השמיני לרשכבה"ג מרנא ורבנא ראש הישיבה הגר"ל שטינמן זצוק"ל

ממשאות הזכרון ממרנן ורבנן גדולי ישראל בראשם מנהיג הדור מרן הגר"ד לנדו שליט"א ביום היארצייט

מושא מנהיג הדור מרן ראש הישיבה הגר"ד לנדו שליט"א

ומעת סילוקו של צדיק, נפקד מקומו, וחסרונו גובר לכלל ולפרט, וכמאמר הקהלת פרק י"א פסוק ג' 'אם ימלאו העבים גשם על הארץ יריקו ואם יפול עץ בדרום ואם בצפון מקום שיפול העץ שם יהוא', יעוין שם בפירוש רש"י, ובהספדו של מהר"י מינץ על אחד מגדולי דורו.

ועם זאת, דמותו של ראש הישיבה זצ"ל חיה ותוססת בקרב בני התורה בכל אתר ואתר, ומשנתו ערוכה וסדורה לאלפי תלמידיו ושומעי לקחו ולכל בית ישראל.

כידוע שרבינו זצ"ל בכל עת צר ומצוק ובעיקר בזמנים שהשתרג חמת המציק על בני הישיבות והכוללים, היה מביא בשם החפץ חיים, כי עיקר תביעתו של הקב"ה הוא לקרובים אליו ביותר, שהם עוסקי התורה והוגי שעשועיה.

ועל כן חובתם של לומדי התורה, לקיים תפקידם בהקפדה יתירה, להתעלות בתורה ובלימודה, ביתר שקידה ובתוספת עיונה ועמלה, ולהרבות בשעות הלימוד, ובפרט בימי החנוכה הבאים עלינו לטובה אשר מועדים לבטל תורה לחנים.

ובכלל חובתם, להיות דבקים בתורת רבותיהם, ולא לעסוק במושגים וברעיונות שאינם על פי מסורת הישיבה כי בזה חלילה עלולים לאבד את כל צורת לימודם הראוי.

ואף בארחות והליכות החיים, חובת בני התורה להתנהג כדת של תורה, בכל תהלוכותיהם, ולהימנע ממעשים שאינם מתוקנים ודרכים שאינם נאים, ולסור ממקומות שאין ראוי לבן תורה להשתתף בהם.

ובתוך כלל בני התורה, חובת תלמידיו גדולה עשרת מונים, לילך בדרכיו של מרן ראש הישיבה זצ"ל, להידבק במעשיו, יראת חטאו, ומידותיו הנשגבות.

וכידוע ומפורסם, יראת חטאו ואצילות מידותיו, ועל כן חובתכם לפסוע בדרך זו ובכל תנועה להתייעץ עם חלקי השו"ע, כלשון החזו"א.

וכן לאחוז בטהרת מידותיו ודקדוקו במידות שבין אדם לחבירו, ובמיוחד במידת הוותרנות, אשר נדרשת בכל תחומי החיים, בין בישיבה ובין בבית, ואשרי האוחז במידה זו, בין בעולם הזה ובין בעלמא דקשור.

וזו, ורק זו חובת השתדלותם של לומדי התורה בזמננו ואין לבני הישיבות והכוללים להתעסק עם שאר הדברים כלל וכלל.

מסורת הדורות, במוצש"ק נערך מעמד הזכרון המרכזי בישיבת ארחות תורה בהשתתפות אלפים, שם נשא את המשא המרכזי מנהיג הדור רבינו מרן ראש הישיבה הגר"ד לנדו שליט"א. במעמד השתתפו עוד ראשי הישיבה ובני מרן, בדבריו נשא שורת הדרכות בענייני השעה, וכן עוררם כי בתוך כלל בני התורה, חובת תלמידיו גדולה עשרת מונים, לילך בדרכיו של מרן ראש הישיבה זצ"ל, להידבק במעשיו, יראת חטאו, ומידותיו הנשגבות. להלן הדברים המלאים:

ברשות ראשי הישיבה שליט"א

אנו עומדים לאחר שמונה שנים מהסתלקותו של מרן ראש הישיבה זכר צדיק לברכה, אשר מסר נפשו למען קיום עולם התורה בכלל, וישיבות ארחות תורה בפרט.

יעזרו השם שכולנו נמלא את תפקידנו כיאות, ונלך לאורו של רבינו זצ"ל, וזכותו תגן עלינו להינצל מכל הקמים עלינו, ונזכה לגאולה שלימה במהרה בימינו אמן.

במעמד מנהיג הדור שליט"א, ערך בנו ראש הישיבות הגאון הגדול רבי שרגא שטיינמן שליט"א את סיומי הש"ס, ואת הקדיש דרבנן אמר בנו הגדול הגאון רבי משה שטיינמן שליט"א.

אחר הקדיש מנהיג הדור וראשי הישיבה ומאות התלמידים שרו בהתרגשות אדירה לכבוד התורה ולומדיה, "מה אהבתי תורתך", "אשריכם תלמידי חכמים שד"ת חביבים עליכם", "אשר בחר בנו", "אחת שאלתי".

הגאון הגדול רבי נתן זוכובסקי שליט"א ראש ישיבת גאון יעקב

נמסר ליל היארצייט תשפ"ו - בכינוס זיכרון לבוגרי ישיבת ארחות תורה בביהמ"ד ארחות תורה בב"ב:

מורי ורבותי. אני שמח לראות שבוגרי הישיבה זוכרים את המקום שלהם ובונים מקום להמשיך באופן כללי, והיום נפגשים ליכר מרן ראש הישיבה שייסד את הישיבות, אני זוכר לא את הישיבה הראשונה שהוא ייסד, אבל אולי הראשונה בכפר סבא. אני תלמיד כפר סבא בכלל, לא מהחמישים, שישים, שבעים שנה אחרונים, **אלא קודם קצת עוד בכפר סבא....**

מתכנסים לזכרו של ר' אהרן לייב, כולם יודעים גאון הדור, רבן של כל בני הגולה. אני רק אגיד לכם דבר שאני זוכר גם, למדנו בישיבה, זה היה ישיבה כזאת צעירים, כל הישיבה מנתה ארבעים תלמידים, וכפר סבא לא היה שם עיר חרדית כזאת זה היה הכל חילוניים.

אבל מול הישיבה היה גר אחד שהיה לו תפקיד גדול במועצת העיר כפר סבא. והוא היה באמת אנטי, והיה רואה את הבחורים, היה מתווכח איתם ומנסה לזלזל בהם והכל. דבר אחד אבל תדעו: ישבנו ודיברנו עם האיש הזה, שאני לא זוכר את שמו אפילו, (ודאי יש שכן זוכרים). **אבל שהראש ישיבה ר' אהרן לייב היה מגיע, היה מלא דרך ארץ, הוא שתק כדג והוא בכלל לא התווכח איתו. הוא ראה אותו, דמות דיוקנו של ר' אהרן לייב לפני שבעים שנה.**

וזה לא רק הוא. כפר סבא לא הייתה עיר חרדית והיו שם באותו רחוב עוד כמה יהודים שהתנכלו, התווכחו והתנכלו. היה גם שבת אחת שירושלמי אחד צעק שאבעס לכמה מכוניות, אז באו והתנפלו על הישיבה ורצו להרביץ מכות שמה, אנחנו התחבאנו וכו'. ובקיצור הדברים, **ר' אהרן לייב הגיע, נהיה שקט וכולם ברחו...** אני מספר לכם עובדה, עובדה דהווא, **ברחו.** חילוניים כאלה הם באו ואמרו הם ירביצו פה מכות, "מה זה צועקים פה? פה לא ירושלים, פה לא זה". הוא הגיע, הוא לא דיבר בכלל, אני לא ראיתי אותו מדבר, אני התחבאתי בצד קצת, הייתי מהצעירים וגם מהפחדנים יותר... והם התחילו עם ידיים גם עם כמה כאלה שנראו יותר בעלי ידיים, **אבל הוא הגיע נהיה שקט דמות דיוקנו. מציאות כזאת של ר' אהרן לייב.**

המציאות שלו הייתה תורה ויראת שמים ועמקות בתורה. הוא רק רצה לחזק, איך שהוא חיזק כל בחור, כל בחור. בישיבה למדו בחורים, היו נשארם לשבתות לפעמים שם. בליל שבת פעם הוא אמר: "בליל שבת אפשר לבוא אליי הביתה ללמוד קצת משנה ברורה".

הלכנו בלילה, ארבע חמש, הישיבה זה בצד אחד של כפר סבא והוא גר בצד השני, די רחוק. אני לא יודע אם יש פה אנשים שיודעים... לכם כפר סבא נראה סוף העולם שמאלה... זה די רחוק, אבל הלכנו. הוא יושב לו ככה לבד מנורת

נפט, אולי היה לו כבר איזה ילד, אם ר' משה הבן כבר נולד. אז הוא יושב על מנורת נפט קטנה ובקושי, ויושב ולומד, עם שלושה ארבעה היינו, ללמוד איתו משנה ברורה.

אז חשבתי לעצמי, מה המטרה? פשוט לחזק את הבחורים. הם נמצאים בשבת, ידעו שיש משנה ברורה, ומשנה ברורה קשה. למדנו על ההטמנה ועל זה, אני עוד זוכר עד היום הזה. את הדינים אני לא זוכר אבל אני זוכר את הפרקים, את ההטמנה, לא לקח איזה הלכה בהתחלה, אני לא יודע למה את זה הוא לקח. ולמד איתנו בשקט, והזמן, היינו ילדים צעירים, עוד לא בר מצווה, וישבנו ולמדנו.

מה ראיתי כבר אז, הוא הרגיש יראת שמיים בוערת בו, והרצון להעביר לתלמידים בוער בו. אני לא יגיד שהוא הכין לי את הדרשה לבר מצווה, אלא שאבא שלי היה חולה, היה בבית חולים הרבה שנים. אולי הוא גם הכיר אותו קצת, הוא הכיר את הסבא שלי יותר, את רבי פסח פרוסקין מקוברין הוא למד אצלו. (אולי הייתי יחסן גם, זה אני מתכוון להגיד..). אבל הוא הכין לי את הדרשה לבר מצווה, לא עשו אז בר מצוות, אבל בשבת עשו קידוש, אבל הוא מצא לנכון לבוא עד פתח תקווה ולהגיד מזל טוב לאבא, לאמא. בלי טקס של בר מצווה הוא הגיע. הוא רצה לחזק את התלמידים, זה המציאות שלו.

בפרשת השבוע כתוב ל יוסף הצדיק, "וַיַּעֲלֶב בְּגָדוֹ בְּגָדוֹ וַיָּנֶס וַיֵּצֵא הַחוּצָה" כתוב במדרש, אמר לו הקדוש ברוך הוא: אתה נסת ויצאת החוצה, חייך, הים ינוס מפניך". אנחנו כולם יודעים שאומרים "בצאת ישראל ממצרים הים ראה וינוס", אבל במדרש הזה הים נס מפניך, הוא נס בגלל יוסף הצדיק, מפני ארונך, שנאמר "הים ראה וינוס", היה שם ארוננו של יוסף.

אז כיוון שיוסף "וינס ויצא החוצה", איזה זכות זה "וינס ויצא החוצה"? אני מבין שהוא עמד בניסיון, זה בסדר, אבל וינס ויצא החוצה, מה זה ה"וינס"? הרי אנחנו אומרים ושרים וינוס, הים ראה וינס, מה זה הוינס? וינוס הפשט הוא שלהתרחק שלא להיכנס לניסיון, ואם הוא היה רגע בניסיון אז אסור לו לעמוד שם בכלל. הוא יכל הרי לצאת החוצה בלי לנוס, ויכל להגיד שהוא נשאר שם ולא עושה כלום, הוא רצה לעזוב, גמרנו, התגבר וזהו, נגמר. אבל וינס – הוא לא רוצה להיות במצב של ניסיון בכלל.

ממילא הקדוש ברוך הוא משלם. אז הפשט במדרש תנחומא, מה זה הזכות הגדולה של "נס החוצה"? הזכות הגדולה שהוא עומד בניסיון, אבל מה המיוחד של "הים ראה וינס"? וזהו הים נס, כדי לעזור לכלל ישראל בגלל שהוא נס. מה זה עבודת "וינס"? וינוס הפירוש הוא מחפש להיות רחוק מספק, להיכנס לאיזה שהיא ספק.

אז הוא בא ואומר: "נס החוצה" זה דרגה מיוחדת ביראת שמים. לא רק לא לעשות עבירות, אלא "וינס ויצא החוצה". ודאי שיש זכות לעמוד בניסיון, אבל זכות יותר גדולה שהוא מתרחק שלא יהיה אפשרות לבוא בניסיון. וינס ויצא החוצה, זה יוסף הצדיק, וזה אנחנו מתפללים כל בוקר בתפילה בשחרית "אל תביאנו לידי ניסיון". יכול להיות שבגלל זה התפילה קיימת, בגלל שיוסף הצדיק הוא זה "וינס ויצא החוצה". ובזכותו זוכים "הים ראה וינוס". קריעת ים סוף, "אז ישיר" הכל, יש פה חלק של "וינס ויצא החוצה", בזה זכו את כל זה.

כשאנחנו מדברים על מורנו ורבנו, גאון של ישראל, רבן של כל בני הגולה ר' אהרן לייב, המציאות שלו הייתה בשנים שאנחנו עוד זוכרים אותו מילדות, ואחרי זה השנים פה, הן בישיבה, והן והוא היה בא לגאון יעקב הרבה להגיד שיעורים. אז אני אספר עוד סיפור, אני אגיד לכם את האמת שסיפרתי את זה כבר.

הוא בא להגיד שיעור בבבא מציעא, זה היה לפני עשר שנים, הייתי כבר בגאון יעקב. אז אני נגש אליו אחרי השיעור ואני אומר לו: למדתי אצל הראש ישיבה בכפר סבא, בבא מציעא לפני 62 שנה". הוא עושה לי עם האצבע: לא, לא, לא". אמרתי לו מה זה לא? יכול להיות עוד שנה? השיב, הרי לפני 64 שנים הלכת לישיבת חברון בקיץ, באייר. הוא זכר בדיוק, אז מה אתה אומר לי 62? אני לא זוכר, אני יכול לזכור על השנים? אמרתי לו למדתי אצלך, והוא זוכר בדיוק: הוא אומר לי: ניין, ניין, לא, הרי בקיץ באייר, בתשי"ב, הלכת לישיבת חברון". הוא זכר בדיוק מתי, איך. לא הייתי הכי טוב בישיבה, אבל הוא זכר כל תלמיד ותלמיד, אבל הוא זכר בדיוק, בגלל שהוא התעניין בכל בחור. הוא רצה שכל בחור יעלה וחיפש לחזק, וזה מה שהתחלתי עם ליל שבת. וזה הפירוש "וינס ויצא החוצה" – עומדים בניסיון, לא רק עומדים בניסיון, בורחים מכל ספק ניסיון. בורחים!!! זה "וינס", זה דרגה של "וינס". וזהו כלל ישראל שירה, שירת הים, חלק ממנה זה וינס הזה של יוסף. "הים ראה וינוס", ארוננו של יוסף, יוסף הזכות שלו זה שיעשו ניסים לישראל.

מרן ראש הישיבה זכר צדיק וקדוש לברכה. מסר את נפשו ואף פעם לא נכנס לדברים שיש בהם איזה צד שלבים לכאן ולכאן. תמיד אצלו הדברים היו ברורים ותמיד בכל ענייני ציבור אני גם מדבר. אתם יודעים היה תקופה שהייתי יותר בענייני ציבור, היום פחות, לא חשוב, אבל תמיד ידענו שכשמדברים איתו ושומעים ממנו, אז יש ישועה לכלל ישראל, ואם לא, אז יכול להיות צרות.

ראינו את זה בפועל. כעת אני לא מדבר בכפר סבא, אני מדבר כבר פה בבני ברק הקדושה, הקדושה מלאה קדושה ומלאה קדושים והכל. כששמעו בקולו היה טוב, כשלא שמעו בקולו כל כך, זה לא היה כל כך טוב.... בלי להגיד סיפורים ודברים. אבל הפירוש הוא....

בגלל ש"יונס ויצא החוצה" וכל המציאות שלו זה תורה ויראת שמיים, הדמות הזאת עומדת נגד עיניי. אני ממשיך שוב עוד מכפר סבא. ראיתי עכשיו חילונים, שהוא הולך ברחוב ואנחנו הולכים ללוות אותו, אז רואים אותו אז ככה נהיה רעד כזה, כל אחד נהיה, עוצר רגע. אפילו חילונים ממש בעיר הזאת, ראינו את זה בעינינו.

אז לכן שרוצים להיזכר בזיכרון ולזכור איפה שלמדו, למדו פה בישיבה, שהוא מסר נפשו לייסד אותה ולבנות אותה ולעשות אותה. אחרי זה יודעים גם את זה הכל. אנחנו גרים פה בבני ברק כבר, לא אתמול באנו, אז יודעים בדיוק שהוא החליט לייסד אותה, הכל. אנחנו זוכרים, לא שאני מעורב אבל אני יודע. אז הפירוש הוא שהקדוש ברוך הוא יעזור שאלה שלמדו בישיבה ימצאו את המציאות הזאת, שתי חלקים דיברנו. החלק האחד "יראת שמיים יהיה על פניכם", ואז כולם יהיה להם דרך ארץ, גם בעיני ציבור, גם חילונים, גם לא. הם רואים שאתה אדם אמיתי ואתה מחפש את האמת.

והצד השני לזכור את המציאות הזאת שהתפקיד שלנו בעולמנו זה להרבות תורה, להרבות יראת שמיים. אני אגיד לכם פה את ההתמדה שלו: כולם יודעים, בגיל כזה ישב והתחיל ללמוד קדשים וחדש חידושים עצומים קדשים, בגיל מבוגר כזה ישב ולמד כל היום, בין אם ראו בין אם לא ראו. החברות יודעים, המשפחות יודעים, אלה שיוצאים יותר טוב מזה. רק ללמוד, רק ללמוד, רק לקבוע. אם זה ללמוד ספרי מוסר, אם זה ללמוד ספרי גמרות וכל זה.

שהקדוש ברוך הוא יעזור שנוכח באמת לראות שהולכים בעקבותיו. והעקבות הגדולות זה לחפש להיות עבד השם, לדעת שהתפקיד שלנו בעולמנו לעשות את רצון הקדוש ברוך הוא, לקדש שם שמיים בהליכותיו, בדברים. ובן אדם יכול לקדש שם שמיים בכל דבר ודבר.

אתה שומע לפעמים מכל מיני סיפורים ומכל מיני היכי תמצא, יהודים יקרים שיש להם שכנים חילוניים והשכן הזה נהיה אחרת, ועשר יהודים אחרים ששכנים חילוניים ואף אחד לא נהיה אחרת. מה הפשט? היהודים האלה שניהם נראים לך אותו דבר, שניהם נראים לך ערליכאר אידן, שניהם מתפללים וכל זאת. כשרואים את האמת, שזה מבצבץ מכל המקומות, מה שהוא מתכוון, אז זה אחרת.

ואז הקדוש ברוך הוא יעזור שנוכח ללכת בעקבותיו, ונוכח לראות תלמידים עולים בתורה וביראה, ומחפשים את היכי תמצא הזאת של "יונס ויצא החוצה". לחפש הזה של "אל תביאנו לא לידי ניסיון" ולא לידי סיפורים של ניסיון וכל מיני דברים חיצוניים, **אלא לחפש רק את היראת שמיים.**

שהשם יעזור שנוכח באמת. אני שמח לראות את כולם פה תלמידים, שהשם יעזור הלאה, את אלה שאנחנו מכירים, אנחנו מכירים שומעים בתור תלמידים, ואלה שאנחנו לא מכירים בתור האבות והסבים, הם דורות קודמים, לא את כולם אני זוכר את השמות. אז שהקדוש ברוך הוא יעזור לכולם שיעלו בתורה וביראה ובכל מיני דברים. אמן.

הגאון הגדול רבי ברוך דב דיסקין שליט"א ראש ישיבת ארחות תורה

נמסר ליל היארצייט תשפ"ו - בכינוס זיכרון לבוגרי ישיבתו בביהמ"ד ארחות תורה בב"ב:

שמונה שנים עברו... אבל עדיין אנחנו זוכרים וצריכים להמשיך לזכור, **ולא מספיק לזכור צריך גם לחיות את זה**, אין ספק שמה שהראש ישיבה זצ"ל השאיר זה דבר שיחידים ממש זכו לזה, בכל הדברים, בהנהגה, בדרך, בעצם המציאות שלו, כל מי שהיה בישיבה ראה וזה דבר שצריכים לשמר את זה, מאוד מאוד קשה היום לראות דמות כזאת, אפילו הרבה פחות מזה אין לנו.

בפרשת השבוע כתוב שיעקב אמר 'כי ארד אל בני' 'וימאן להנחם', אומר המהדורה בתרא סוף יבמות ונראה שזהו כוונת יעקב 'כי ארד אל בני אבל שאולה', שכל מה שלמד יעקב משם ועבר מסר לו, אם כן נצטער כמו שנצטער דוד שאמר שיאמרו שמועה מפיו, ואמר עכשיו שנטרף יוסף מן העולם, אם כן לא יהיה מי שיאמר דברי תורה משמי, ובזה מיושב שאצל בנימין הוא לא אמר באבל שאולה אלא ביגון שאולה, באבל שאולה הכוונה היא שהוא כמו אבל שהתורה שלו לא תהיה כמו אבל שאסור בתלמוד תורה, וזהו שאמר יעקב, "אמותה הפעם", הכוונה היא כיוון שכתוב "שפתותיו דובבות בקבר" כאילו חי, א"כ עכשיו שאני רואה שאתה חי אמותה הפעם ומיד אחזור לחיים, כל הזמן חשבתי שאם אני מת אין המשך, התורה שלי הלכה, **אבל עכשיו אני רואה שאני ימשיך לחיות גם אחר כך.**

ובזה מיושב הנתנת טעם וימאן להנחם ויאמר כי ארד אל בני אבל, מה נתנת טעם, לפי זה מיושב שאמר על יוסף עצמו אפשר שהיה מקבל תנחומין, אבל זה

שיקבר כאבל ששפתותיו סגורים על זה אינו שייך תנחומים, ע"כ. מבואר בזה שהעיקר מה שיעקב הצטער, שהוא יהיה כמו אבל שאבל אין לו תורה, התורה שלו תיסק זה מה שאמר אבל שאולה, ברגע שהוא ראה שיוסף חי הוא אמר "אמותה הפעם".

הגמרא בבבא בתרא אומרת 'אל תבכו למת בכו הולך, מי זה הולך? הולך בלא בנים, הולך בלא תלמידים, **מי שהולך עם תלמידים כתוב בגמרא שזה נקרא שהוא חי, אנחנו מצווים ומחויבים גם בשביל הראש ישיבה וגם בשבילנו, להמשיך את המצב הזה כאילו הוא חי**, שלא יהיה מצב של 'אבל שאולה' כמו שכתוב, יש אמנם שפתותיו דובבות בחיבורים הגדולים שהוא חיבר, אבל זה שני דברים יש חיבורים ויש תלמידים שזכו גם ללמוד ממנו תורה וגם דרכי הנהגה, וגם כל המציאות הזאת שלו שהיא חופפת בכל הבתי מדרש, בכל המקומות הפירות והפירי פירות שהוא השקיע בהם, עכשיו שזה היום של היארצייט צריכים להתחזק בעניין הזה, **לשמור שיהיה מצב שהוא עדיין חי, חי אצלנו.**

ברוך השם בבית מדרש הזה לא צריך הרבה לומר, אבל אין ספק שבמשך השנים הרבות בית מדרש הזה, כל הזמן הוא שוקק חיים ומרגישים את הרוח של הראש ישיבה בכל התחומים, הפשטות שיש פה בבית המדרש, כל הזמן יש כאן סדרים ולימודים, הכל כמו שהוא העמיד, כמו שהוא חנך, **לא עם איזה דברים חיצוניים, הכל בתוך כותלי בית המדרש.**

וברוך השם עכשיו הכתלי בית המדרש צריכים כבר להרחיב אותם, כיאה לבית מדרשו של רבינו, **אמנם רבינו היה מסתפק במועט לעצמו, אבל בבתי מדרשות הוא תמיד דרש שיהיה יותר ויותר, וזה הצוואה שלו**, זה מה שאנחנו צריכים גם בשבילנו, לדאוג שהבתי מדרשות, הבית מדרש הזה, שיהיה בעזרת השם מקום שיהיה משיכה, שירצו לבוא ללמוד פה זה מקום קדוש, כל בית מדרש הוא מקום קדוש, אבל כאן יש מה שהשקיע רבינו, זה אין במקומות אחרים. וממילא אנחנו צריכים להתאמץ, להשתדל כמה שאפשר, להגדיל, להרחיב, לעשות את הבית מדרש שיהיה באמת בית מדרש ראוי לבני תורה, לאברכים, ובעזרת השם בסופו של דבר כל מה שאנחנו עושים זה בשבילנו, עצם זה שיש מקום ותפלה כזה גם מי שלא מתפלל ולומד פה קבוע, בית מדרשו של רבינו, זה עצמו מקרין ומשפיע, וכל אחד שמזדמן להגיע לפה אין ספק שזה נותן לו הרבה חיזוק.

הקב"ה יעזור שנוכל באמת להמשיך בדרכו, ללמוד מדרכיו, ולעשות כמו שכתוב במהדורה בתרא, להמשיך את מה שהוא אמר 'אמותה הפעם' **שמתי אני מרגיש שאני ממשיך, רק כשיש תלמידים שממשיכים זה לא מיתה ונקראים חיים**, ובעזרת השם שנוכח לראות אותו בקרוב בתחיית המתים, אמן ואמן.

הגאון הגדול רבי איתמר גרבוש שליט"א ראש ישיבת ארחות תורה

נמסר בעצרת הזכרון המרכזית בישיבתו ארחות תורה ליל היארצייט:

ברשות מרן ורבנן גדולי התורה שנמצאים כאן, אנו עומדים היום, ביארצייט השמיני של מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זכר צדיק וקדוש לברכה. רש"י בסוף יבמות (קכב א) מביא מתשובת הגאונים, וז"ל "ובתשובת הגאונים מצאתי יום שמת בו אדם גדול קובעים אותו לכבודו ומדי שנה בשנה כשמגיע אותו יום מתקבצים תלמידי חכמים מכל סביביו ובאים על קברו עם שאר העם להושיב ישיבה שם".

אנו נמצאים כאן במקום התורה, שב-20 שנה האחרונות של חיי חיותו, מסר נפשו לבוא פה, עשרות אולי מאות פעמים, להרביץ תורה ויראה, כל חנוכה, כל תחילת זמן, סוף זמן, כל שבועיים, כל פעם הוא היה בא כדי שהבחורים יעלו ויגדלו.

פעם אחת הוא אמר לי: "כשאני בא אני מתאמץ", לפעמים הוא אמר: "אני מתאמץ בידיים, כדי שתהיה תועלת לבחורים". ככה הוא אמר: "אני מתאמץ". כשהוא בא, הוא רוצה שהבחורים יעלו ויגדלו, שיהיה להם רתחא דאורייתא, שיעלו ויגדלו בתורה. **כשהוא פתח את הישיבה הוא אמר שהוא רוצה שהבחורים יעלו ויגדלו ויוכלו להמשיך את מסירת התורה של כלל ישראל.**

היה יסוד שהוא אמר פעם בשם הפניבז"ר רב, שאומרים "על הניסים", "על הגבורות" ו"על התשועות" ו"על המלחמות". מה מודים על המלחמות? אפשר להודות על הניסים, על הנפלאות, מה ההודאה על המלחמות? דמשמע שעל המלחמה עצמה אנו מודים, וכי מה יש לנו מעצם המלחמה, והלא אדרבה עדיף היה שלא תהא מלחמה כלל.

וביאר שעל עצם המלחמה אנו מודים להקב"ה ללא שייכות לנצחון, על שזכינו שיצאו מתתיהו בן יוחנן ובניו למלחמה בחירוף נפש על שמירת התורה, דכיון שכוונת היונים היתה עקירת הדת, לכן בדיעבד יש להודות על המלחמה גופא, שזה הוא כבוד ה' הגדול ביותר שיהודים מוסרים נפשם על כבוד שמו ית', ועל כן אנו מודים 'על המלחמות' משום שזכו להרבות כבוד שמים ולמדרגה גדולה ע"י מסירות נפשם עבור התורה, ואנו מודים על עצם זה שהלכו להלחם מלחמת ה' ללא שייכות לנצחון.

אכן לפי"ז הא דמודים על המלחמות שייך רק בחנוכה ולא בפורים, דבפורים שרצו להשמיד ח"ו את הגוף היה צריך להתחזק בתורה ותפלה ולא להלחם, ויעו"י בס' ימלא פי תהלתך עיונים בתפלה עמ' רלג שכי' דאולי עד 'בימיו' זה נוסח שבח כללי, ואה"נ דהפרט דעל המלחמות לא שייך כ"כ לפורים,

וכך אמר מרן ראש הישיבה זצ"ל שאנו רואים שברוחניות המלחמה זה לבד חיזוק. שכן אדם נלחם על דבר, זה נותן לו יותר כוח בדבר, זה נותן לו יותר שייכות, וצריכים להודות על עצם הדבר שנלחמו על רוחניות.

והוא הוסיף ואמר דבאמת ברמב"ם מהד' ר"ש פרנקל בסדר התפילות סוף חלק אהבה יש חילוק בין חנוכה לפורים, דבחנוכה הוא כותב ועל המלחמות אבל בפורים הרמב"ם לא כותב "ועל המלחמות", מה ההבדל? למה בפורים לא מודים על המלחמות ובחנוכה כן מודים על המלחמות?

ומרן הגר"י אברמסקי זצ"ל היה רגיל לפרש הא דבחנוכה יצא מתתיהו בן יוחנן כהן גדול חשמונאי ובניו למלחמה, אבל בפורים לא נלחמו ישראל אלא התחזקו בשמירת התורה כמבואר בחז"ל, וביאר דהחילוק הוא שבחנוכה הגזירה לא היתה על הגופים אלא היונים רצו להעביר את ישראל על דתם, לכן יצא מתתיהו בן יוחנן ובניו להלחם על שמירת התורה, אבל בפורים שהגזירה היתה על הגופים להשמיד להרוג ולאבד, הדרך להלחם בזה הוא ע"י החיזוק בתורה ובתפלה.

ופירש דטעם החילוק הוא דכלל ישראל התחייבו להקב"ה לשמור את התורה, וכמו שאמר הקב"ה לאברהם שהיה ראשון הנכנסים בברית 'ואתה את בריתי תשמור', והקב"ה הבטיח לשמור על ישראל, כדכתיב 'הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל', והא בהא תליא כשישראל שומרים את התורה אז הקב"ה שומר את ישראל, ולכן בחנוכה שהיתה הגזירה על שמירת התורה שעל זה כלל ישראל התחייבו, לכן יצא מתתיהו בן יוחנן כהן גדול ובניו למלחמה על שמירת התורה, וע"י שנלחמו על שמירת התורה הושיעם הקב"ה ונצחו, משא"כ בפורים שהיתה הגזירה להשמיד להרוג ולאבד, בזה הוא חיובו של הקב"ה לשמור את ישראל אבל בתנאי שישראל שומרים את התורה, לכן התחזקו ישראל בשמירת התורה ובתענית ובתפלה.

ואנו למדים בזה דכשנבאים לפגוע ברוחניות, אז צריך לנהל מלחמה. אבל כשבאו על הגופים, הם לא עשו את המלחמה. כשבאים להילחם על התורה, אז כלל ישראל צריך להילחם. זה היה חשמונאים. כשבאים להילחם על הגופים, אז כלל ישראל כביכול אומרים להקדוש ברוך הוא, אתה תילחם בשבילנו.

וזה הוא אמר שזה הטעם, שהרמב"ם בפורים לא כותב על המלחמות. ורק בחנוכה הוא כותב על המלחמות. בפורים זה לא היה מאבק של תורה. אז המלחמה עצמה היא לא המטרה, מה שאין כן בחנוכה שזה היה "להשכיחם תורתך", אנו מודים על עצם המלחמה.

ממילא זה פה היסוד שהוא אמר תמיד שצריך להמשיך את מסירת התורה. בחורים יכולים לעלות ולגדול. הוא אמר כשהמחזור הראשון גמרו את המחזור של המסכתות. התחילו מחזור שני, בבא בתרא, אז בבית הוא אסף את כל הבחורים. והוא אמר: שברוך השם הבחורים גמרו את המסכתות, ורובם ככולם יודעים כבר את כל המסכתות, את כל נשים ונזיקין, זה המסכתות שלומדים בישיבות.

אז הוא הביא בשם החפץ חיים אמר שפעם היו הרבה גדולי תורה. החפץ חיים אמר שבמלחמה ידוע, כשיש לפעמים המפקד נהרג, אז כל חייל אומר: "אני אהיה כעת הגנרל". ככה זה, כל אחד תופס את הכוח להילחם. אז החפץ חיים אמר שהיו כל כך הרבה, אז כל אחד יכל להגיד שהוא חייל פשוט. אבל היום, כל בן תורה צריך להגיד שהוא נהיה כמו גנרל, הוא בא ללחום את מלחמת התורה. וכל אחד יכול לגדול, וכל אחד, כל בחור יש לו שלומדים, יש לו את המלחמה שלו. וכעת שלומדים בבא בתרא, כל בחור יש לו את המלחמה, לדעת את המסכתא, לדעת את הסוגיות, להשקיע. וזה כל בחור יכול להיות. כל אחד יש לו את הכוחות לעלות ולגדול ולפרוח, וזה מה שהשקיע בבחורים שיעלו ויגדלו.

בנוסף על הניסים שמזכירים נס חנוכה שהיה בימי החשמונאים אומרים "מסירת גבורים ביד חלשים, רבים ביד מעטים טמאים ביד טהורים, רשעים ביד צדיקים, וזדים ביד עוסקי תורתך", והקשה הבית יוסף בשם האחרות חיים דהרי בכל הדברים שהוזכרו בזה יש דבר והיפוכו, אבל צ"ב מהו הדבר והיפוכו ב"זדים" ביד "עוסקי תורתך", וכי הב"י דכ"ה לשון הפסוק בתהילים (קט"ז נא) "זדים הליצוני עד מאוד מתורתך לא נטית", ומבואר בזה ש"זדים" זהו הפך התורה, וזה מה שאמר דוד המלך ע"ה דעל אף שזדים הליצוני עד מאוד מ"מ מתורתך לא נטית.

וצריך לבאר בזה מהו ענין ה"זדים" שמחמתם חשיב שהם נגד התורה כדבר והיפוכו, והרמב"ם (פ"א מהל' פרה אדומה ה"ד) לגבי שריפת הפרה וז"ל הצדוקין היו אומרים שאין מעשה הפרה כשר אלא במעורבי שמש, לפיכך היו בית דין בבית שני מטמאין את הכהן השורף את הפרה בשרץ וכיוצא בו וטובל ואחר כך עוסק בה, כדי לבטל דברי אלו הזדים שמורים מהעולה על רוחם לא

מן הקבלה, עכ"ל, ומבואר ברמב"ם שמהותם וענינם של ה"זדים" הוא שרוצים לעקור את קבלת התורה המסורה מדור דור, ואת המסורת של כלל ישראל, ושורש דבר זה הוא מחמת מידת הגאווה והליצנות שיש לזדים שמזלזלים ומתלוצצים מהתורה וע"י"ז באים לידי כך שבזדים דברים מלבם נגד ההלכה המסורה לישראל ואין להם שייכות למסירת התורה. ומבואר היטב הא דאמר"י "זדים ביד עוסקי תורתך", כיון שהיפך דבר זה של עקירת המסורת של כלל ישראל הוא "עוסקי תורתך" כיון ש"עסק התורה" הוא ע"י עמל התורה, ללמוד כל דבר מתוך הגמ' כמו שקבלו חז"ל הק', וכפי שקבלנו מרבותינו מוסרי התורה ומעתיקי השמועה דור אחר דור, וע"י"ז ממשיכים את מסירת התורה כפי שנמסרה ע"י חכמי ישראל ע"פ התורה הק' ודברי חז"ל הק'.

והנה כבר כתב הב"ח (ס"ס תר"ע) שבחנוכה עיקר הגזירה היתה מחמת שהתרשלו בעבודה ועל כן היתה הגזירה לבטל מהם העבודה, וכשחזרו בתשובה למסור נפשם על העבודה הושיעם ה' על ידי כהנים עובדי העבודה בבית ה', ולפיכך לא קבעום אלא להלל ולהודות שהיא העבודה שבלב ולא למשתה ושמחה, וע"כ בני ישיבה השקועים באוהלה של תורה ראוי להם מאוד להתחזק בימים אלו - ימי החנוכה בעמל התורה ושקידתה שהוא עיקר מעלת "עוסקי תורתך", ועמל התורה האמיתי והנרצה הוא לעמול ולהתייגע להבין מה שכתוב בתורה ולידע את התורה כפי הקבלה שחז"ל הק' קבלו מהתורה, והקבלה שממשיכה ע"י מסירת התורה לחכמי התורה שבכל דור ודור.

וכאשר עומדים אנו עכשיו בסיום חלקו הראשון של הזמן, ולקראת התחלת החלק השני של הזמן, יעזור הקב"ה שיוזכו כולם להגיע לדרגה גדולה זו של "עוסקי תורתך" וימשיכו לעלות בסיעתא דשמיא לברכה ולהצלחה.

היסוד של "עוסקי תורתך" זה ללמוד את התורה. ללמוד מה תוספות שואל, מה תוספות מתרץ. מה הראשונים אומרים, מה רבותינו האחרונים, רבי עקיבא איגר, הקצות, ר' חיים. מה היסודות שצריכים לדעת פה. זה נקרא לא כפי העולה על רוחם. להמשיך את מסירת התורה, את מה שהתורה אומרת, את מה שכתוב בגמרא, מה שכתוב בראשונים.

ברוך השם כולם בני עליה גדולים, כל אחד יש לו את הכוחות הגדולים לגדול. כעת מגיעים לימי החנוכה. הראש ישיבה זכר צדיק לברכה היה מגיע כל שנה והיה מביא את הב"ח שבחנוכה עיקר הגזירה היתה מחמת שהתרשלו בעבודה ועל כן היתה הגזירה לבטל מהם העבודה, וכשחזרו בתשובה למסור נפשם על העבודה הושיעם ה' על ידי כהנים עובדי העבודה בבית ה', ולפיכך לא קבעום אלא להלל ולהודות שהיא העבודה שבלב ולא למשתה ושמחה ומה שעלינו להתחזק זה להיות הפוך ממתרשלים בעבודה.

ברוך השם יש כעת שבוע שלם של עליה בתורה, ביראת שמים, להתחזק בתורה, בתפילה. וכל אחד יכול להשקיע, בעזרת השם, עומדים להתחיל פרק "חזקת הבתים" אחרי חנוכה. אז כל אחד יש לו כעת שבוע לצלל עוד את הסוגיות של לא יחפור", כל אחד כמה שהוא עוד יכול, וכל אחד להשלים מה שיש לו להשלים.

ובעזרת השם כולם ימשיכו ללמוד מההנהגה המופלאה, המיוחדת, כל הדברים, בעמל התורה, בכל המעשים הגדולים, עמל התורה, ומידות טובות, והענווה, וכל דברים המופלאים ממש שיש הרבה ללמוד. ובעזרת השם נזכה לניסים ונפלאות, כמו שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה אמן.

דבריהן הן זכרונן - דברים מתורתו

תפקיד האדם בעולם "לעבור את כל ימי חייו בלי לפגוע בשני"

ובאמת אומרים בשם החזו"א שאמר מה התפקיד של בן אדם, "שיעבור את השנים, את השבעים שמונים ותשעים שנה, כמה שאדם חי, בלי לפגוע בבן אדם", וזה מעשים בכל יום האין שכל דבר שעושה יכול לפגוע באדם אחר, ואמנם גם האדם שביצע השני לא מובן כ"כ למה הוא נפגע...

אבל מצד שני זה כ"כ קשה לעבור את החיים בלי לפגוע בבן אדם, ועל זה צריך להיות ראשו ורובו שקוע לראות להשתדל עד כמה שיכול שלא להזיק לבן אדם.

מתוך הקונטרס "האדם ביקר" העומד בס"ד לצאת לאור בימים הקרובים.

- ניתן להאזין לדברי הזכרון בקו אילת השחר מתורתו, 0799-555-555 בשלוחה 6 ובשלוחה 5-3.

- ניתן להאזין לדעת תורה מגד"י בראשם רשכבה"ג מרן הגר"ד לנדו שליט"א, בקו החירום: 03-313-3306

- כמו"כ מידי שבוע י"ל קובץ אוצר הפרשה ובו גליונות מרבותינו זצוק"ל. ניתן להשיג מודפס בבתי הכנסיות בארה"ק, וכן ניתן לקבלו במייל: a169258235@gmail.com

- ניתן להצטרף לקבלת הגליון ע"י שליחת הבקשה למייל - a086221800@gmail.com